

Asia: VN/15021/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 pykälän muuttamisesta

Keskisuomalainen Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamiseksi.

Kiinnitämme tässä lausunnossa huomiota kolmeen asiaan:

- 1) Yleisradion verkkoaineistoa määrittävä lainmuutos on tarpeellinen, sillä Yleisradio tekee paljon pelkästään tekstimuotoista verkkolehtisisältöä ja pyrkii siirtämään television katsojia ja radionkuuntelijoita verkkolehtensä lukijoiksi.
- 2) Yleisradio heikentää runsaalla tekstimuotoisella verkkolehtisisällöllä sanoma-, kaupunki- ja paikallislehtien edellytyksiä tehdä onnistunut liiketoiminnan muutos paperisesta lehdestä verkko- ja digilehteen.
- 3) Lakiesityksen perusteluissa olevat poikkeukset tekstimuotoisen sisällön julkaisemisesta ovat liian laajoja.

Hallituksen esitys Yleisradion verkkouutistoiminnan määrittelystä on perusteltu. Yleisradion tekstimuotoisen verkkoaineiston tuotanto pitää määritellä, jotta Yleisradion toiminta ei aiheuta kohtuuttomia vaikeuksia kaupallisilla ehdoilla toimivalle paikalliselle, alueelliselle ja maakunnalliselle sanomalehdistölle, jonka pitäisi tulevaisuudessa saada olemassaolonsa mahdollistava tulo verkkolehdistä.

Yleisradio on tehnyt paljon enemmän tekstimuotoista uutissisältöä verkkoon kuin muut eurooppalaiset yleisradioyhtiöt.

Yleisradion verkkosivusto on Suomen kolmanneksi eniten käyttäjiä keräävä verkkosivusto. Sivuston keskimääräinen kuukausitavoitavuus on 3,4 miljoonaa eri kävijää. Suurin osa suomalaisista siis käyttää Yleisradion verkkosivustoa, joka onkin hyvin täydellinen tekstimuotisten uutisten uutispalvelu sisältäen niin valtakunnallisia kuin kansainvälisiä uutisia sekä runsaasti maakunnallisia ja paikallisia uutisia. Tarjonta on määrällisesti suurta.

Yleisradio on vuosia tietoisesti pyrkinyt siirtämään televisionkatsojia ja radionkuuntelijoita verkkosivujensa lukijoiksi. Kesän 2020 aikana, siis komission kannan jo tultua tietoon, Yleisradio on joka ilta pääuutislähetyksessään kello 20.30 nostanut painotetun näkyvästi esille yhden verkkojutun otsikon. Juontaja kertoo jutun otsikon ja kehottaa katsojia/kuulijoita lukemaan jutun Yleisradion verkkosivuilta. Samaa ihmisten siirtämistä verkkosivujen lukijoiksi Yleisradio on tehnyt pitkään myös esimerkiksi Urheiluruudussa. Tämä toiminta osoittaa, että Yleisradion tarkoituksena ei ole kertoa kaikkia uutisia esimerkiksi tv-uutisten katsojille, vaan ohjata heitä verkkosivujen lukijoiksi.

Yleisradio onkin nykyisin maamme kolmanneksi suurimman verkkosanomalehden kustantaja. Sen verkkolehti sisältää juuri samoja elementtejä kuin sanomalehtien verkkosivut. Kirjoitettuja ja valokuvilla kuvitettuja uutisia, pitkiä elämäntapa- ja elämäntyylijuttuja, joissa voi olla kuvituksia tai grafiikkaa. Lisäksi Yleisradio julkaisee myös paljon kirjoitettuja kolumneja. Suurinta osaa näistä uutisista, jutuista ja kolumneista Yleisradio ei julkaise varsinaisissa julkisen palvelun kanavissaan eli televisiossa tai radiossa. Tämä osoittaa, että Yleisradio tietoisesti pyrkii olemaan suuri verkkosanomalehden julkaisija ja maan merkittävä tekstimuotoisten uutisten tekijä.

Keskisuomalainen-konsernin maakunnallisten sanomalehtien, alueellisten sanomalehtien, kaupunkilehtien ja paikallislehtien pitää ansaita olemassaolonsa oikeutus markkinoilla. Maakunta- ja aluelehtien toiminta perustuu tilaajamaksuihin ja ilmoitustuloihin. Mitä enemmän ihmiset lukevat uutisia näiden lehtiemme sivuilta, sitä valmiimpia he ovat maksamaan lehden olemassaolon kannalta elintärkeitä tilausmaksuja. Mitä kauemmin ihmiset viettävät maakunta- ja aluelehtiemme verkkosivuilla aikaa, sitä paremmin mainostajat ovat valmiita ostamaan mainostilaa verkkolehdistämme. Yleisradion verkkosivujen ilmainen valtakunnallinen, maakunnallinen ja paikallinen uutisaineisto vaikeuttaa merkittävästi maakunta- ja aluelehtien tilaajamaksullistamista ja mediamainonnan myyntiä. Näin tapahtuu, koska suuri osa lehtien ilmestymisalueen ihmisistä saa ilmaiseksi uutisia Yleisradion verkkosivuilta ja käyttää siellä aikaa juttujen lukemiseen. Yleisradion verkkosivuilla uutiset voi valita maakunnittain. Esimerkiksi Keski-Suomessa Ylen verkkosivut tarjosivat hiljaisena heinäkuun 15. päivänä paikallista 13 uutista. Se on suuri määrä.

Myös kaupunkilehtiemme verkkosivujen mahdollisuuksia kaupalliseen menestymiseen Yleisradion verkkosivut heikentävät, sillä ihmiset voivat lukea suurimmissa kaupungeissa melko runsaasti myös

paikallisia uutisia Yleisradion verkkosivuilta. Esimerkiksi Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Mikkelin, Lappeenrannan, Tampereen, Turun ja vaikkapa Seinäjoen kaltaisissa kaupungeissa asuvat ihmiset saavat Yleisradion verkkosivuilta luettavakseen merkittävimmät uutiset nopeasti ja runsaina.

Lain 7 pykälän lisäyksen tarkoitus on hyvä ja muotoilu on perusteltu. ”Sisältöpalvelujen pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa ja tai ääntä sisältävissä julkaisuissa. Tekstimuotoisen sisällön tulee pääsääntöisesti liittyä liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun.”

Lain 7 pykälän perusteluissa on kuitenkin lueteltu kuusi poikkeusta tai täsmennystä, jota ovat osittain ristiriidassa pykälän tekstin kanssa.

Erityisesti kohta 1) (eli STT:n sisältöjen tekstimuotoinen käyttö) on hyvin ongelmallinen. Yleisradio ostaa STT:n uutispalvelun televisio- ja radiouutistoimintansa uutistoimistoaineistoksi. STT:n aineiston julkaiseminen verkkosivuilla sellaisenaan tarkoittaa tilannetta, että Yleisradio julkaisee samoja uutisia kuin kaupallinen media verkkosivuillaan. Yleisradio maksaa kuitenkin suhteessa kokoonsa huomattavasti pienempää maksua STT:n palveluista kuin sanomalehtiyhtiöt. Esimerkiksi vain alle viidenneksen Suomen väestöstä tavoittava sanomalehdenkustantajan lehdet maksavat STT:n palvelusta jokseenkin yhtä paljon kuin Yleisradio. Tämä perustuu siihen, että sanomalehden lukija on hinnoiteltu STT:n hinnastossa monikertaiseksi tv:n katsojaan tai radion kuulijaan verrattuna.

Jos Yleisradio julkaisee STT:n uutiset verkossa, se voisi johtaa yli 100:n päivittäiseen tekstimuotoiseen uutiseen vain jo tältä osin.

Kohdan 2) suurten kansallisten ja kansainvälisten onnettomuus- tai katastrofiuutistilanteiden osalta Yleisradion voi olla perusteltua uutistilanteen alkuvaiheessa julkaista myös tekstimuotoisia uutisia. Uutistilanteen jatkuessa Yleisradion pitäisi siirtyä kuva- ja äänipohjaiseen uutisointiin. Paikallisten, alueellisten tai maakunnallisten uutisten kohdalla Yleisradiolla ei pitäisi olla tällaista oikeutta, sillä alueellinen ja paikallinen lehdistö hoitaa tämän uutistyön. Tässä kohdassa pitäisi selvästi määritellä, että Yleisradio voisi vain uutistapahtuman aivan akuutissa alkuvaiheessa uutisoida myös tekstimuotoisesti mutta ei enää sen jälkeen.

Kohdan 5) kulttuuriin liittyvälle tekstimuotoisen juttusisällön julkaisulle ei ole perusteita vaan Yleisradio voi seurata kulttuuria kuva- ja äänituotannoin. Sanomalehdillä on perinteisesti ollut erilliset kulttuuritoimitukset ja kulttuuria uutisoidaan paljon lehdissä ja verkkolehdistä. Kulttuuri on sanomalehtien ydinaluetta paperisissa ja verkkolehdistä.

Euroopan komission vaatimus Yleisradiolain täsmentämisestä on perusteltu. Sitä ei pidä vesittää lain perusteluihin kirjatulla poikkeuksilla, joiden määrittely käytännössä tulisi olemaan vaikeaa. Mahdollisten poikkeusten määrittelyn tulee olla yksiselitteistä ja mitattavaa.

Katsomme, että Yleisradiolain muutos tulisi saattaa voimaan ja siitä tulisi poistaa tausta-aineistoon kirjatut poikkeukset (ainakin kohdat 1, 2 ja 5).

Muilta osin Keskisuomalainen Oyj yhtyy Medialiiton lausuntoon.

Keskisuomalainen Oyj

Vesa-Pekka Kangaskorpi

konsernijohtaja

Järvinen Anna
Keskisuomalainen Oyj